

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือทำวิทยานิพนธ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือทำวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม อาจารย์ภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ดร.สมศักดิ์ ลีลา ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ
มหาวิทยาลัยบูรพา
3. นายเนือง ศรีสวัสดิ์ รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด
นครศรีธรรมราช
4. นายประเสริฐ พรหมศร ศึกษานิเทศน์ 7 ปฏิบัติงานหัวหน้ากลุ่มงาน
พัฒนาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานและ
ชบวนการเรียนรู้
5. นายจ่านง หนูเพชร ศึกษานิเทศน์ 7 ปฏิบัติงานหัวหน้ากลุ่มงาน
ส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
การจัดการศึกษา

ภาคผนวก ข

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง
ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หลักสูตรสถานศึกษา เรื่องประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สมพงศ์ สวัสดิวงศ์
นิสิตปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

2545

คำนำ

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2544 เปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ชุมชน สถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน จัดการศึกษา สอดคล้อง กับท้องถิ่นชุมชน ความต้องการของผู้เรียน และความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนา หลักสูตรแม่บทให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา จึงเป็นบทบาทหนึ่งของครูผู้สอนเพื่อสนองเจตนารมณ์ ข้างต้น

หลักสูตรสถานศึกษากลุ่ม สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสาระการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ผู้สอนได้พัฒนาให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา คือ ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบโดยการ ศึกษา คือ ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ โดยการศึกษา ค้นคว้า สืบค้นและพัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน และนำมาทำแผนการสอน จำนวน 5 แผน การสอน ตามเนื้อหาของหลักสูตร

คาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง ประเพณีการทำบุญวันสารท เดือนสิบนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ให้มีความรู้ความสามารถ มีความคิด ความภาคภูมิใจ คุณธรรมอันพึงประสงค์ ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมพงษ์ สวัสดิวงศ์

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ กลุ่มสาระ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความคิดรวบยอด

ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญคู่บ้านคู่เมือง นครศรีธรรมราช เป็นมรดกทางประเพณี วัฒนธรรมที่มีคุณค่า ควรแก่การอนุรักษ์ และสืบทอดแก่ชนรุ่นหลัง

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร ความหมายของหลักสูตรนั้น มีการศึกษาได้ให้นิยามและความหมายของหลักสูตรไว้หลายความหมายด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเสนอ ดังนี้

อีเลียต (Eliat, n.d. อ้างถึงใน สุนทร บำเรอราช, 2536, หน้า 2) หลักสูตร หมายถึง ขอบข่ายของการหาคำตอบต่อข้อสงสัยที่เกี่ยวกับความคิดรวบยอด การวางรูปแบบการศึกษา การนำประโยชน์จากการศึกษาไปใช้และการประเมินผลโครงการเกี่ยวกับการศึกษาต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามสภาพของสังคมและปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมก็มีส่วนทำให้การพัฒนาหลักสูตรต้องผนวกเรื่องราวของสังคมลงไปหลักสูตร

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander, 1974, p. 6 อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความหมายหลักสูตรว่า เป็นแผนสำหรับจัดโอกาสเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

ไทเลอร์ (Tyler, 1949, p. 79 อ้างถึงใน สุนทร บำเรอราช, 2536, หน้า 3) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรเป็นสิ่งที่เด็กจะต้องเรียนรู้ทั้งหมด โดยมีโรงเรียนเป็นผู้วางแผนและกำกับเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา

ทาบ (Taba, 1962, p. 11 อ้างถึงใน สุนทร บำเรอราช, 2536, หน้า 3) กล่าวว่า หลักสูตรคือ แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย จุดประสงค์และจุดหมายเฉพาะ การเลือกและจัดเนื้อหา วิธีจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

ธารง บัวศรี (2542, หน้า 7) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหากิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 6) กล่าวว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

สุนทร บำเรอราช (2536, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร คือ กรอบและแนวทางที่จะนำมาใช้ในการสอน การอบรม และการฝึกงาน

วิชัย ดิสสระ (2538, หน้า 19) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตร คือกลุ่มวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนภายใต้คำแนะนำของโรงเรียน หรือ หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ในการเรียนทั้งมวลที่นักเรียนพึงได้รับจากโรงเรียน

สงัด อุทรานันท์ (2532, หน้า 16 อ้างถึงใน วิชัย ประสิทธิ์วุฒิวัชร, 2542, หน้า 48) ได้ให้ความหมายว่า

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตร ประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียน ซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตรประกอบด้วย ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนได้ทำ ได้รับรู้และได้ตอบสนองต่อการแนะนำของทางโรงเรียน

จากความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น สรุปความหมายของหลักสูตรได้ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่ผู้เรียนมีอยู่และที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน โดยการสร้างและปรับให้มีความสอดคล้องกับสภาพของปัญหา ความสามารถความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดพัฒนาในทุกด้านและบรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร นักการศึกษาที่สำคัญได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander, 1974 อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539, หน้า 14) ให้คำจำกัดความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่าหมายถึง การจัดหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน

การพัฒนาหลักสูตรอาจหมายถึงการสร้างเอกสารอื่นๆ สำหรับนักเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2528, หน้า 31) ที่กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่ามีความหมายอยู่ 2 ลักษณะ คือ (1) การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และ (2) การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่

ทาบ (Taba, 1962, p. 454 อ้างถึงใน พิสมัย ถีตะแก้ว, 2541, หน้า 26) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตร หมายถึงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตั้งแต่จุดหมายและวิธีการและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบกระเทือนทางด้านความคิดและความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรหมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐาน หรือรูปแบบของหลักสูตร

สุนทร บำเรอราช (2536, หน้า 135) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการจัดแนวทางการให้ศึกษา เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางและมีหลายขั้นตอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า หมายถึง การพยายามวางโครงการที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดหมายที่กำหนดไว้หรือ การพัฒนาหลักสูตรและการสอนคือ ระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตำรา แบบเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียน การสอนต่าง ๆ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไข และการให้การอบรมครู ผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนรวมทั้ง การบริหารและการบริการหลักสูตร

พิสมัย ถีตะแก้ว (2541, หน้า 25-26) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรใน 2 ลักษณะ คือ

1. การปรับปรุงหลักสูตร (Curriculum Improvement) หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเดิมที่มีใช้อยู่แล้วให้ดีขึ้น มีความสมบูรณ์ และเหมาะสมยิ่งขึ้น
2. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร (Curriculum Change) หมายถึง การสร้างหลักสูตรใหม่ขึ้นมาใช้แทนหลักสูตรเดิมซึ่งจะแตกต่างจากหลักสูตรเดิมทั้งระบบ

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรทั้งในแง่การสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่และการปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยประกอบด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ตั้งไว้

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร นักการศึกษาที่สำคัญได้เสนอแนวคิดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรตามแนวของไทเลอร์ (Tyler, 1949, p. 6 อ้างถึงใน สุนทร บำเรอราช, 2536, หน้า 148) ไทเลอร์ได้เสนอการพัฒนาหลักสูตรโดยการวิเคราะห์เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

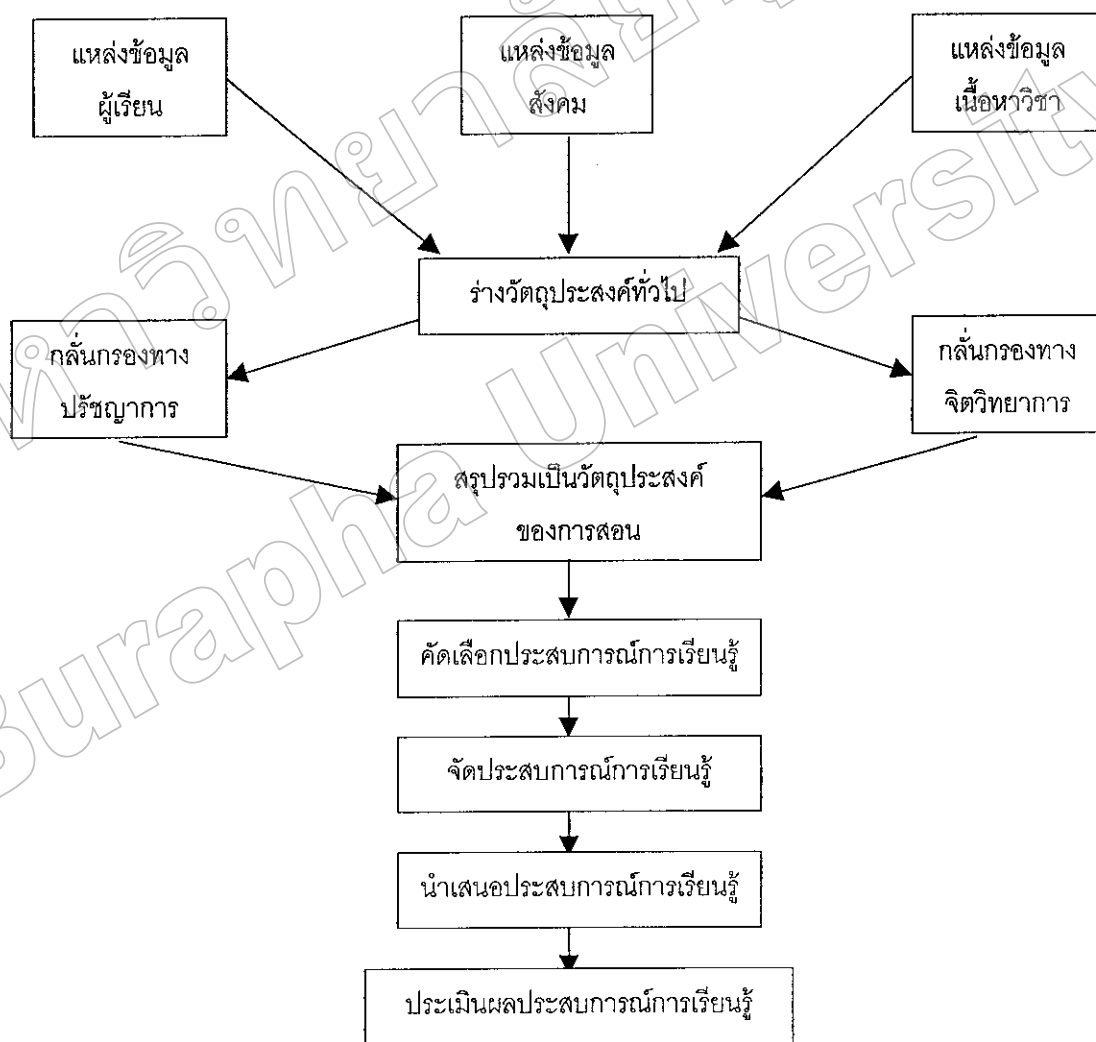
ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ว่า จุดมุ่งหมายทางการศึกษาเช่นใดที่โรงเรียนควรจะแสวงหา

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ว่า ประสบการณ์ทางการศึกษาเช่นใด ที่สามารถจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายข้างต้น

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ว่า จะจัดระบบการให้การศึกษาดำเนินไปอย่างไร

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ว่า จะทำอย่างไร จึงจะรู้ว่าจุดมุ่งหมายบรรลุถึงเป้าหมาย

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวความคิดของ Tyler แสดงเป็นแผนภูมิดังนี้

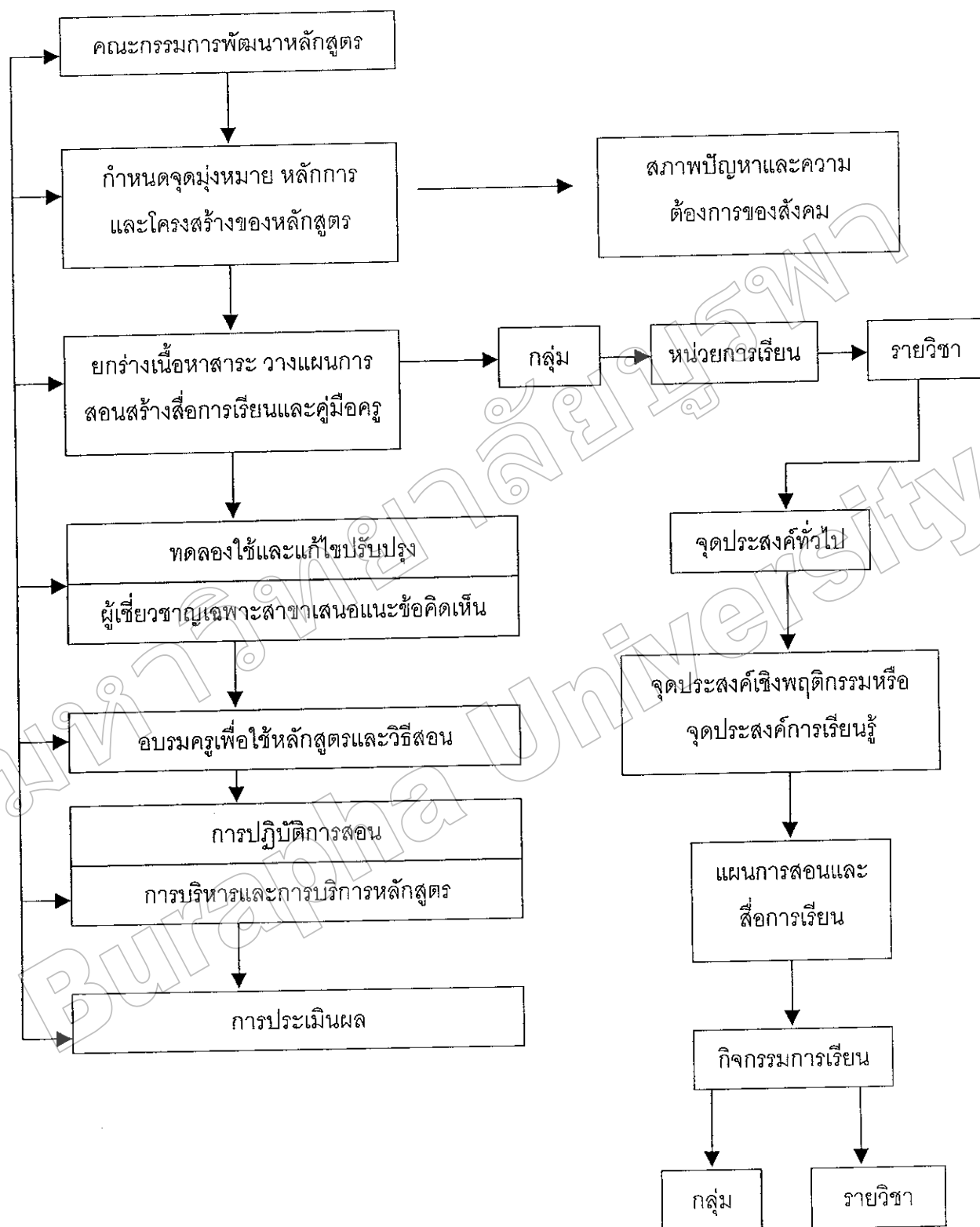

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวความคิดของ Tyler (วิมลรัตน์ จตุรานนท์, ม.ป.ป., หน้า 3)

การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ ทาบา (Taba, 1967, pp. 347-349 อ้างถึงใน
สุนทร บำเรอราช, 2536, หน้า 151) ทาบาเน้นการพัฒนาหลักสูตร โดยการวิเคราะห์ความจำเป็น
พื้นฐานของประชาชนโดยสรุปแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความจำเป็นของประชาชน
2. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะ
3. เลือกเนื้อหาวิชา
4. จัดลำดับเนื้อหาวิชาที่จะสอน
5. เลือกกิจกรรมการเรียนการสอน
6. จัดลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน
7. ประเมินผลการใช้หลักสูตร
8. ตรวจสอบความสมดุลของขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2527, หน้า 11) ได้เสนอแนวคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรและการสอนคือ
การจัดระบบโครงสร้างของโปรแกรมการเรียนการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระการ
ปรับปรุงตำราแบบเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนต่าง ๆ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการใช้
หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไข และการให้การอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรและการสอน รวมทั้งการบริหาร
และบริการหลักสูตร รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2527, หน้า 11)

เจตคติ

ความหมายของเจตคติ เจตคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า ไน้มเอียง เหมาะสม มีผู้ใช้คำอื่นที่มีความหมายเดียวกันคือ ทศนคติ หรือ เจตคติ นักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่สำคัญได้ให้ความหมายของเจตคติ ดังนี้

เจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมของจิตใจและประสาท ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์อันมีผลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลต่อสรรพสิ่งและสถานการณ์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น (Shaver, 1977, p. 796 อ้างถึงใน รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์, 2533, หน้า 9)

เจตคติ เป็นแนวคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก (ประภาเพ็ญ สุวรร, 2526, หน้า 3)

เจตคติ หมายถึง ศักยภาพภายในของบุคคล ที่มีแนวโน้มแสดงออกทางพฤติกรรมในทิศทางบวก ทิศทางลบ หรือเป็นกลาง (รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์, 2533, หน้า 12)

เจตคติ เป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจที่มีต่อสิ่งเข้าได้สิ่งเข้าหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้ เกี่ยวกับสิ่งเข้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2542, หน้า 3)

ลักษณะของเจตคติ ชอร์ และไรท์ (Shaw & Write, 1967 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ, 2543, หน้า 57-58) ได้สรุปลักษณะของเจตคติดังนี้

1. เจตคติขึ้นอยู่กับการประเมินในภาพของเจตคติ แล้วเกิดเป็นพฤติกรรมแรงจูงใจ เจตคติเป็นเพียงความรู้สึกโน้มเอียงจากการประเมินยังไม่ใช่พฤติกรรม ตัวเจตคติเองไม่ใช่แรงจูงใจ แต่เป็นตัวการทำให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม แต่ถ้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมแล้วจะเป็น 4 กลุ่ม คือ Positive – Approach เช่น ความเป็นเพื่อน ความรัก ฯลฯ Negative-Approach เช่น การโจมตี คำว่า ต่อสู้ ฯลฯ Negative-Avoidance เช่น ความกลัว ความเกลียด ฯลฯ และ Positive Avoidance เช่น การอยู่เงียบ ๆ คนเดียวเมื่อเป็นทุกข์ เป็นต้น

2. เจตคติเปลี่ยนแปรความเข้มข้นตามแนวของทิศทาง ตั้งแต่บวกจนถึงลบ นั่นคือ เป็นการแสดงความรู้สึกว่าไปทางบวกมากหรือน้อย ไปทางลบมากหรือน้อย ความเข้มข้นของศูนย์คือไม่รู้สึก หรือเป็นกลางระหว่างบวกกับลบ แต่จุดที่เป็นกลางนั้นเป็นปัญหาต่อการแปลผล

3. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่ามีมาเองแต่กำเนิด เจตคติเกิดจากการเรียนรู้สิ่งที่ปฏิสัมพันธ์รอบตัวเรา ซึ่งเป็นเป้าเจตคติทั้งหลาย ถ้าเรียนรู้ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติทางดี ถ้าเรียนรู้ว่าสิ่งนั้นไม่มีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติไม่ดี สิ่งใดเราไม่เคยรู้จัก ไม่เคยเรียนรู้เลยจะไม่เกิด

เจตคติ เพราะไม่ได้ศึกษารายละเอียดของสิ่งนั้น การเรียนรู้เป้าเจตคติอาจผ่านตัวจริงหรือผ่านสื่อทั้งหลายที่มีต่อเป้าเจตคติตัวจริงก็ได้ สามารถเกิดเจตคติขึ้นได้

4. เจตคติขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติหรือกลุ่มสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง สิ่งเร้าทั้งหลายอาจเป็นคุณลักษณะของ สถาบัน มโนภาพ อุดมการณ์ อาชีพหรือสิ่งอื่นๆ ก็ได้ เจตคติจะมีลักษณะอย่างไร จึงขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติที่ได้สัมผัสเรียนรู้มามากน้อยแตกต่างกันเป็นสำคัญ เป้าเจตคติที่มีลักษณะเป็นกลุ่มใกล้เคียงกัน จะมีเจตคติแตกต่างจากเป้าเจตคติที่มีลักษณะของกลุ่มแตกต่างกันมาก

5. เจตคติมีค่าสหสัมพันธ์ภายในเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่ม นั่นคือกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกัน เจตคติจะมีความสัมพันธ์กันสูง กลุ่มที่มีลักษณะต่างกันเจตคติจะมีความสัมพันธ์กันต่ำ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีเจตคติต่อสิ่งเดียวกันย่อมมีความสัมพันธ์กันด้วย

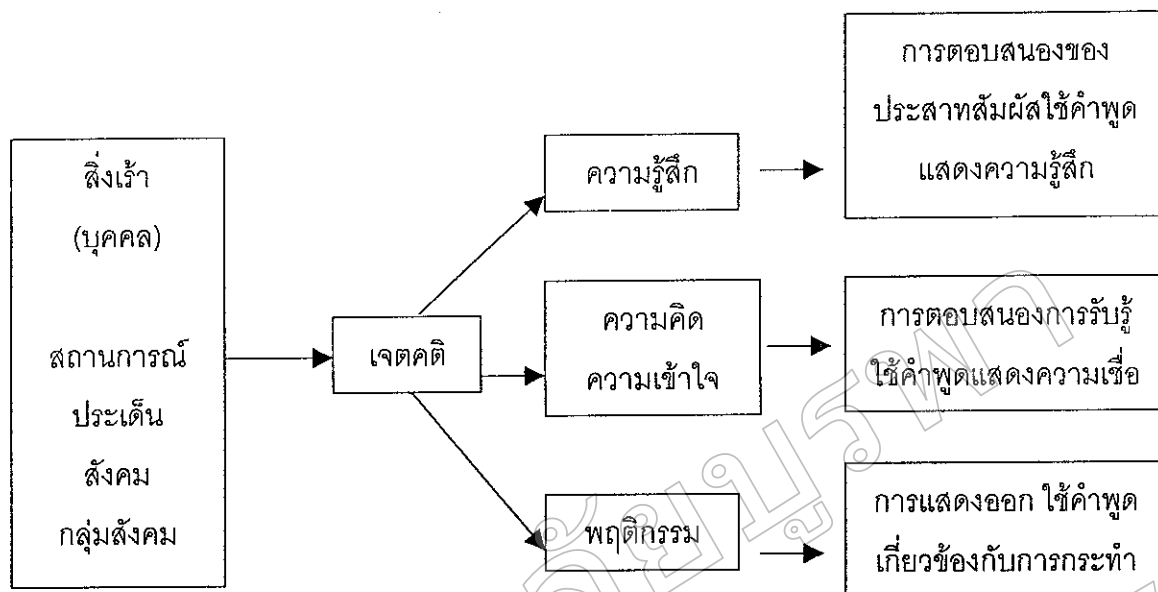
6. เจตคติมีลักษณะมั่นคงและทนทานเปลี่ยนแปลงยาก นั่นคือการเปลี่ยนแปลงจะช้าและทำได้ยาก

องค์ประกอบของเจตคติ ทริอันดิส (Triandis, 1971 อ้างถึงใน รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์, 2533, หน้า 12-13) ได้เสนอองค์ประกอบของเจตคติ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive Component) หมายถึง องค์ประกอบด้วยความเชื่อ ความรู้ ความคิดและความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายของเจตคติ

2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกชอบ-ไม่ชอบ หรือทำที่ดี-ไม่ดี ที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของเจตคติ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง ความพร้อมหรือแนวโน้มที่บุคคลจะปฏิบัติต่อเป้าหมายของเจตคติ

ภาพที่ 6 องค์ประกอบของเจตคติ (Rosenberg & others, 1960, p. 3 อ้างถึงใน วีระวุฒิ
เอกะกุล, 2542, หน้า 10)

จุดประสงค์การเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ คำอธิบาย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระ
ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ สามารถกำหนดจุดประสงค์
การเรียนรู้ได้ดังนี้

1. รู้และเข้าใจความเป็นมาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
2. บอกความสำคัญเกี่ยวกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
3. สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามเทศกาลในท้องถิ่นของตนเองได้
4. สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัว และชุมชนได้
5. มีความชื่นชม และภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัว และชุมชน
6. สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ขณะเข้าร่วมกิจกรรมในประเพณีการทำบุญวันสารท

เดือนสิบ

7. เห็นคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง
8. มีความเชื่อเพื่อแผ้วแผ่ซึ่งกันและกัน
9. สามารถช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้
10. สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เนื้อหา

ผลการวิเคราะห์สภาพความต้องการของชุมชน ได้เนื้อหาสาระสำหรับการจัดการเรียนรู้
ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา
 - ที่มาของประเพณีวันสารทเดือนสิบ
 - การวิวัฒนาการของประเพณีวันสารทเดือนสิบ
2. พิธีกรรม
3. การเตรียม
 - การวางแผน
 - การทำขนม
 - การทำกระทง
 - การเข้าร่วมกิจกรรม
4. หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง
 - ความเอื้อเฟื้อ
 - ความกตัญญูทดแทน
 - ความเชื่อ
5. การปฏิบัติตน
 - วันฉลอง
 - วันแห่กระทง

อัตราเวลาเรียน

หลักสูตร 1 กำหนดเวลาเรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับ
ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ไร่ 120 ชม. (360 คาบ)/ปีการศึกษา เฉพาะกลุ่มสาระที่ ส. 1.1
ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ กำหนดเวลาเรียนไว้ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงอัตราเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

เนื้อหา	เวลาเรียน (ชม.)
ประวัติความเป็นมาวันสารทเดือนสิบ	1 ชม.
ที่มาของวันสารทเดือนสิบ	1 ชม.
พิธีกรรม	1 ชม.
การเตรียม	
- การวางแผน	1 ชม.
- การทำขนม	2 ชม.
- การทำกระดาษ	2 ชม.
- การเข้าร่วมกิจกรรม	2 ชม.
- ความสำคัญทางศาสนา	1 ชม.
- การปฏิบัติตน	1 ชม.
รวม	12 ชม.

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

หลักการ เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมาย มีหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามสภาพของท้องถิ่น ตามความเหมาะสม
2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับความสนใจ และสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนมากที่สุด
3. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่ม
4. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข
5. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด
6. ให้สอดแทรกคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม เช่น ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และอดทน ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1

ชื่อ แผนประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ เวลา 3 คาบ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

1.1 รู้และเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

1.2 บอกหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวันสารทเดือนสิบ

2. จุดประสงค์

รู้และเข้าใจประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

3. สาระการเรียนรู้

ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

4. การจัดการเรียนรู้

4.1 ครูแจกแบบทดสอบก่อนเรียนประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ 5 ข้อ ชุดที่ 1

4.2 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับแผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช คำขวัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช ครูร้องเพลงประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช นักเรียนร้องตาม

4.3 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 7 คน

4.4 ให้นักเรียนดำเนินการตามกระบวนการกลุ่ม

4.5 ครูแยกใบความรู้และใบงาน มีแผนที่ คำขวัญ และเพลง ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

4.6 ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม ตามใบงานที่ครูแจก

4.7 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานกลุ่ม

4.8 ครู นักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

4.9 ครูตรวจผลงาน

4.10 นักเรียนนำผลงานของกลุ่มเก็บใส่แฟ้ม

4.11 ครูแจกแบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ 2

5. กระบวนการวัดผลและประเมินผล

5.1 ทดสอบก่อนเรียน

5.2 ครูสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

5.3 ครูตรวจงานกลุ่ม

5.4 ทดสอบหลังเรียน

6. แหล่งการเรียนรู้

6.1 ครูผู้สอน

6.2 ใ้ความรู้ เช่น ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

6.3 ใบงาน

6.4 แผนภูมิ เช่น แผนที่จังหวัด คำขวัญประจำจังหวัด เพลง ฯลฯ

ภาคผนวก

แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำขวัญประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

เพลงประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนที่อำเภอทุ่งใหญ่

คำขวัญประจำอำเภอทุ่งใหญ่

ข้อสอบก่อนเรียน หลังเรียน
ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

1. คำว่า “เปต” เป็นภาษาบาลี ตรงกับคำว่า “เปรต” ในภาษาอะไร
.....
2. ประเพณี “เปตพลี” เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่ออะไร
.....
3. ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมของชาติใด
.....
4. การทำบุญที่ทำเพื่ออุทิศผลไปให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว เรียกว่า เปตพลี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร
.....
5. เหตุผลใดของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบของไทยกับประเพณีเปตพลีของอินเดียที่เหมือนกัน
.....

เฉลย

1. สันสกฤต
2. เพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย
3. อินเดีย
4. การทำบุญทักษิณานุประทาน
5. เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบุพการี

ใบความรู้ ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ สันนิษฐานว่าเป็นประเพณีที่รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมอินเดียเหมือนกับประเพณีอื่นอีกหลายๆ ประเพณีที่ชาวนครรับมา ทั้งนี้เพราะชาวนครศรีธรรมราชติดต่อกับอินเดียมานานก่อนดินแดนส่วนอื่นๆ ของประเทศไทย วัฒนธรรมและอารยธรรมของอินเดียส่วนใหญ่ จึงถ่ายทอดมายังเมืองนครศรีธรรมราชเป็นแห่งแรกแล้วค่อยๆ ถ่ายทอดไปยังเมืองอื่นๆ และภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทย

ในศาสนาพราหมณ์มีประเพณีหนึ่งเรียกว่า “เปตพลี” เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย ประเพณีนี้ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาในอินเดียก่อนสมัยพุทธกาล

คำว่า “เปต” เป็นภาษาบาลี ตรงกับคำว่า “เปรต” ในภาษาสันสกฤต แปลว่า “ผู้ไปก่อน” หมายความว่าบรรพบุรุษของคนที่ยาไปแล้วของใครๆ ทุกคน ถ้าเป็นคนดีพญายมซึ่งเป็นเจ้าแห่งความตายจะพาวิญญาณไปสู่แดนอันเป็นบรมสุขไม่มาเกิดอีก แดนนี้อาจจะอยู่ทิศใดแดนเดียวกันกับยมโลก ตามความเชื่ออันเป็นความเชื่อดั้งเดิมที่สุดของพราหมณ์ซึ่งมีปรากฏในพระเวท อันเป็นคัมภีร์ของศาสนาพราหมณ์

ต่อมาพราหมณ์ได้เกิดความคิดใหม่ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับนรก ดังนั้นชาวอินเดียจึงเกรงว่าบรรพบุรุษของคนที่ยาไปอาจจะไปตกนรกก็ได้หากคนไม่ช่วย วิธีการช่วยไม่ให้บรรพบุรุษเหล่านั้น ตกนรกก็คือ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้เรียกว่า พิธีศารท (ศราทเป็นภาษา สันสกฤต ตรงกับภาษาบาลีว่า สารท) ซึ่งกำหนดวิธีการทำบุญไว้หลายวิธี หากลูกหลานญาติมิตรไม่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้บรรพบุรุษที่ยาไปเป็นเปรตจะได้รับความอดทนอย่างมาก ดังนั้นการทำบุญทั้งปวงที่ทำเพื่ออุทิศผลไปให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเรียกว่าทำบุญทักษิณานุประทานหรือเปตพลีนั้นล้วนเป็นความเชื่อที่มีเค้ามาจากเรื่องเปรตของพราหมณ์ทั้งสิ้น

อันที่จริงความเชื่อในเรื่องของการเคารพบูชาบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วนี้ จะเป็นความเชื่อที่มีอยู่โดยทั่วไปแทบทุกชาติทุกภาษา อย่างในเมืองไทยเราก็เชื่อเช่นนี้ เช่น การเซ่นไว้ผีเหี้ย ผีเรือนหรือผีปู่ตายายที่เรากระทำกันมาแต่โบราณ ก็เป็นความเชื่อในทำนองเดียวกันกับพราหมณ์ ต่างกันเพียงว่า ผีปู่ตายายของไทยเรานั้น มักจะอยู่ประจำบ้านเรือนของลูกหลาน ส่วนผีบรรพบุรุษของชาวอินเดียเมื่อตายและเผาแล้วภายใน 10 วัน ร่างกายจะอ่อนเปื่อยเพราะถูกไฟเผา เมื่อลูกหลานทำพิธีศารทให้แล้วจึงจะมีร่างกายแข็งแรงและอ้วนขึ้นแล้วเปลี่ยนสภาพจากเปรตเป็นปิตุหรือมิตรหรือผีบรรพบุรุษ มีความเป็นอยู่ในโลกของเปรตโดยเฉพาะมีร่างกายสุขุมโปร่งใสและจะไม่เวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

ด้วยเหตุที่กล่าวมา การทำพิธีสารทจึงเป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งของลูกหลานที่จะต้องทำ ถ้าหลงลืมหรือทอดทิ้งไป เปรตจะต้องอดอยากเป็นผีที่ผอมโซ เทียวเร่ร่อนไม่มีที่อยู่หรือถ้ามีก็เป็น ที่อยู่ในนรกหรือแดนคล้ายนรก คงจะเป็นเพราะอย่างนี้เอง เปรตจึงมีรูปร่างผอมสูงไม่สมประกอบ และจะมีเปรตบางจำพวกที่เสวยสุขเป็นเทวดาครึ่งเดือน อีกครึ่งเดือนจะเป็นผีเปรตรับแต่ทุกข์ หรือบางแห่งกล่าวว่า กลางวันเป็นเทวดาส่วนกลางคือเป็นเปรต ที่เป็นเช่นนี้คงจะเป็นเพราะบุญ บาปและส่วนบุญที่ลูกหลานส่งไปให้ไม่สมบูรณ์ ตกๆ หล่นๆ หรือลุ่มๆ ดอนๆ ก็เป็นไปได้

การทำบุญในพิธีสารทของชาวอินเดียมักจะเชิญพราหมณ์มาทำพิธีและกินเลี้ยงคือ กิน สุราอาหาร โดยจัดหาผ้าถุงห่ม ถือว่าสำคัญมากจะขาดเสียไม่ได้โดยเด็ดขาด ส่วนของอย่างอื่น นั้นไม่สู้จะสำคัญนักจะขาดเหลืออะไรก็ไม่เป็นไร ที่ขาดผ้าไม่ได้เพราะเชื่อว่า หากขาดผ้าจะทำให้ เปรตไม่มีผ้าห่มจะกลายเป็นเปรตเปลือยกาย การทำบุญในพิธีนี้ถือว่า พราหมณ์กินหรือรับอะไรก็ ตาม เปรตจะได้กินและได้รับสิ่งนั้นด้วย

ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบของเมืองนครคงจะเกิดขึ้นตามพระพุทธานุญาตของ พระพุทธองค์ และด้วยเหตุผลในทำนองเดียวกันกับที่ชาวอินเดียมีประเพณีเปตพลี เพื่อเป็นการ แสดงความกตัญญูต่อบุพการีนั่นเอง

นครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยเป็นเมืองประวัติศาสตร์และศูนย์กลางพุทธศาสนาเก่าแก่ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 7 หรือประมาณ 1,800 ปีล่วงมาแล้ว จังหวัดนครศรีธรรมราชมีเนื้อที่ 9,942.5 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรประมาณ 1,600,000 คน (พ.ศ.2545) แบ่งการปกครองเป็น 22 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ

การเดินทาง

- ทางอากาศ จากกรุงเทพ-นครศรีธรรมราช เปิดบริการทุกวัน ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 55 นาที
- ทางรถยนต์ จากกรุงเทพ-นครศรีธรรมราช โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4 (สายพุทธมณฑล) และใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 41 ระยะทางจากกรุงเทพ-นครศรีธรรมราช ระยะทาง 820 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 10-11 ชั่วโมง
- ทางรถไฟ จากกรุงเทพ-นครศรีธรรมราช โดยขบวนรถด่วน, รถเร็ว และรถด่วน, รถเร็ว รถต่างประเทศ ผ่านชุมทางทุ่งสงแล้วสามารถจะต่อเข้าจังหวัดนครศรีธรรมราชได้อีกขบวนหนึ่งระยะทางประมาณ 832 กิโลเมตร

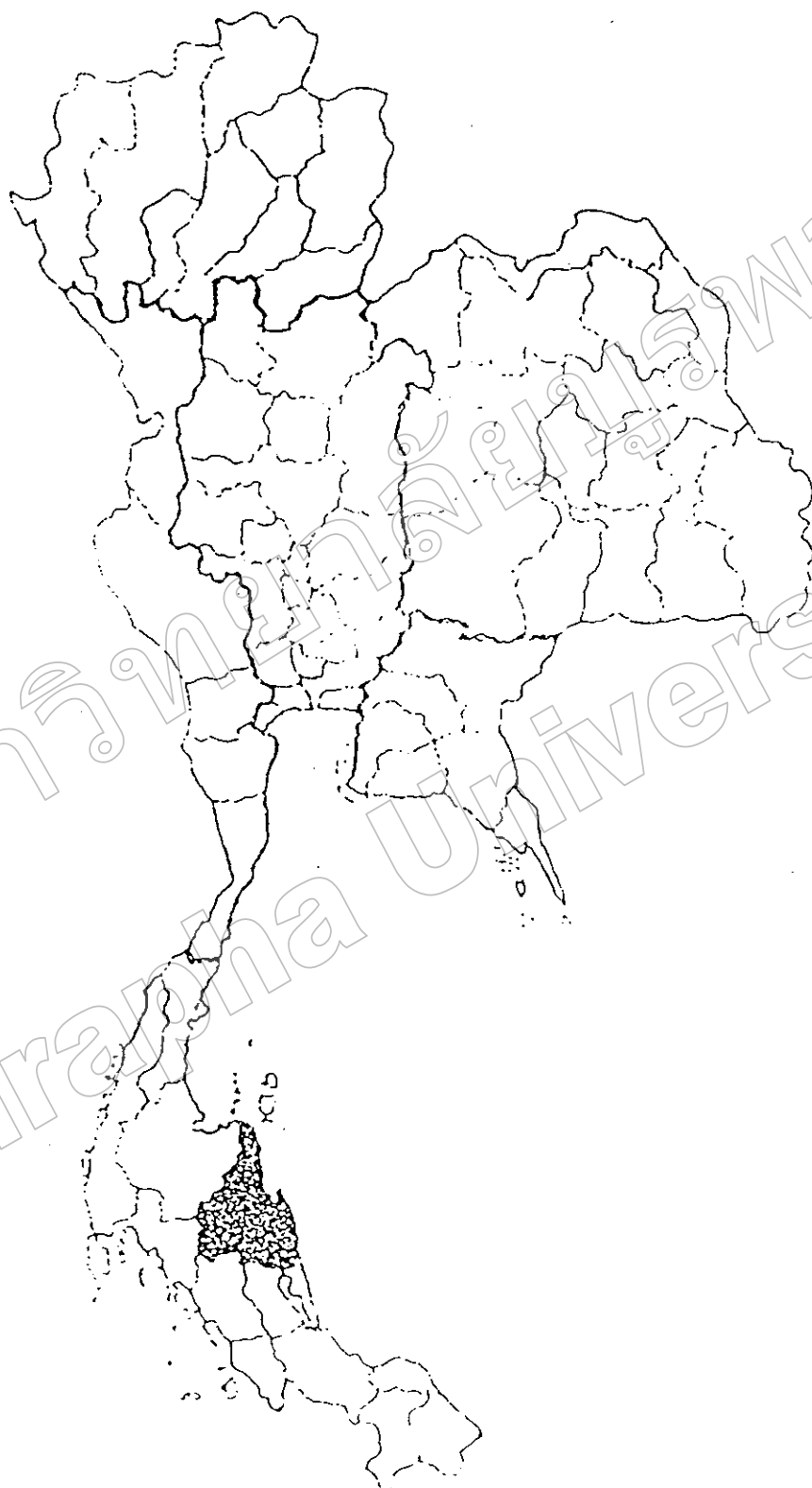
สถานที่ท่องเที่ยว

1. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัดถ้ำมี วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร, หอพระพุทธสิหิงค์, หอพระอิศวร, หอพระนารายณ์, เจดีย์ยักษ์, ศิรชะล้างบาป, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติและสาขาหอสมุดแห่งชาติ, พระวิหารสูง, กำแพงเมืองเก่า และอนุสาวรีย์วีระไทย
2. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ อุทยานเขาหลวง, อุทยานแห่งชาติ, น้ำตกพรหมโลก, น้ำตกกะโรม, อุทยานแห่งชาติน้ำตกโยง, น้ำตกอ้ายเขียว น้ำตกกรุงชิง, หมู่บ้านทำพัดใบกะพ้อ, หมู่บ้านปั้นหม้อ, หมู่บ้านคีรีวงค์, บ้านวังนก, แหลมตะลุมพุก, โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

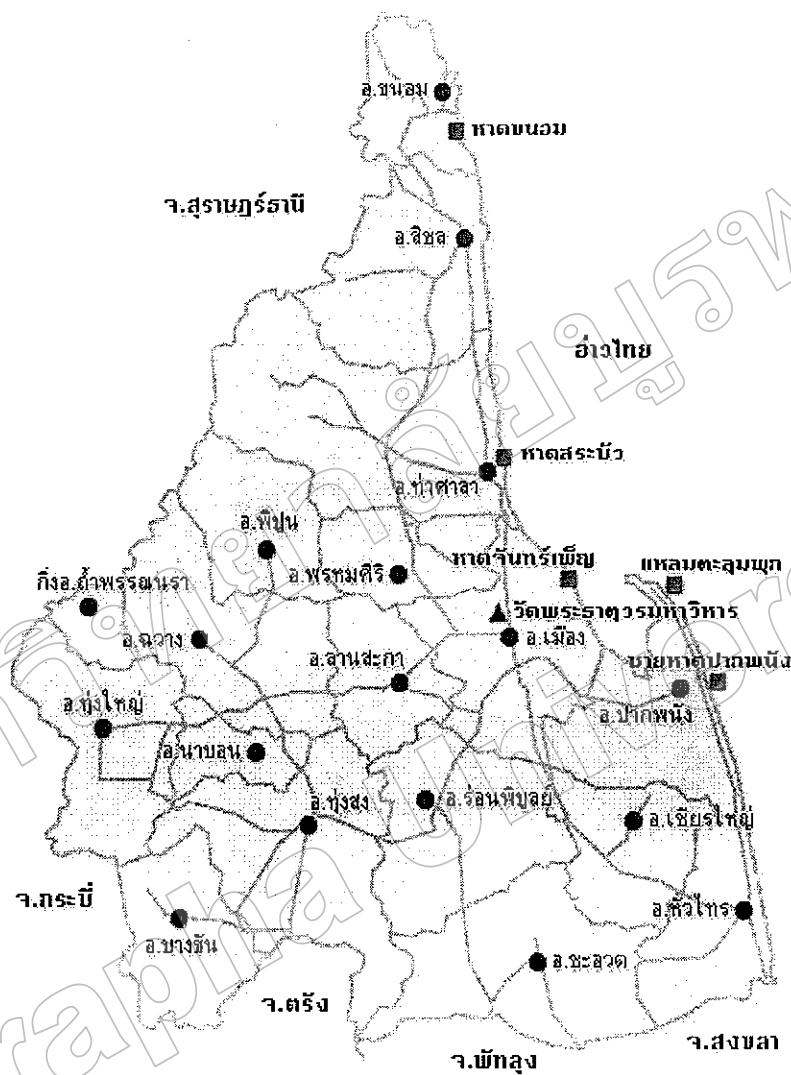
งานประเพณี ประเพณีที่รู้จักมากที่สุด ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ, ประเพณีชักพระ, ประเพณีบุญวันสารทเดือนสิบ และงานเทศกาลมังคุดหวานและของดีเมืองนคร

กีฬาพื้นบ้าน กีฬาชนวัว

หัตถกรรมและสินค้าที่ระลึก เครื่องถมเมืองนคร, ย่านลิเภา, สร้อยยมโมสามกษัตริย์, ผ้ายกนคร, เครื่องทองเหลือง, มโนราห์, หนังสติ่ง

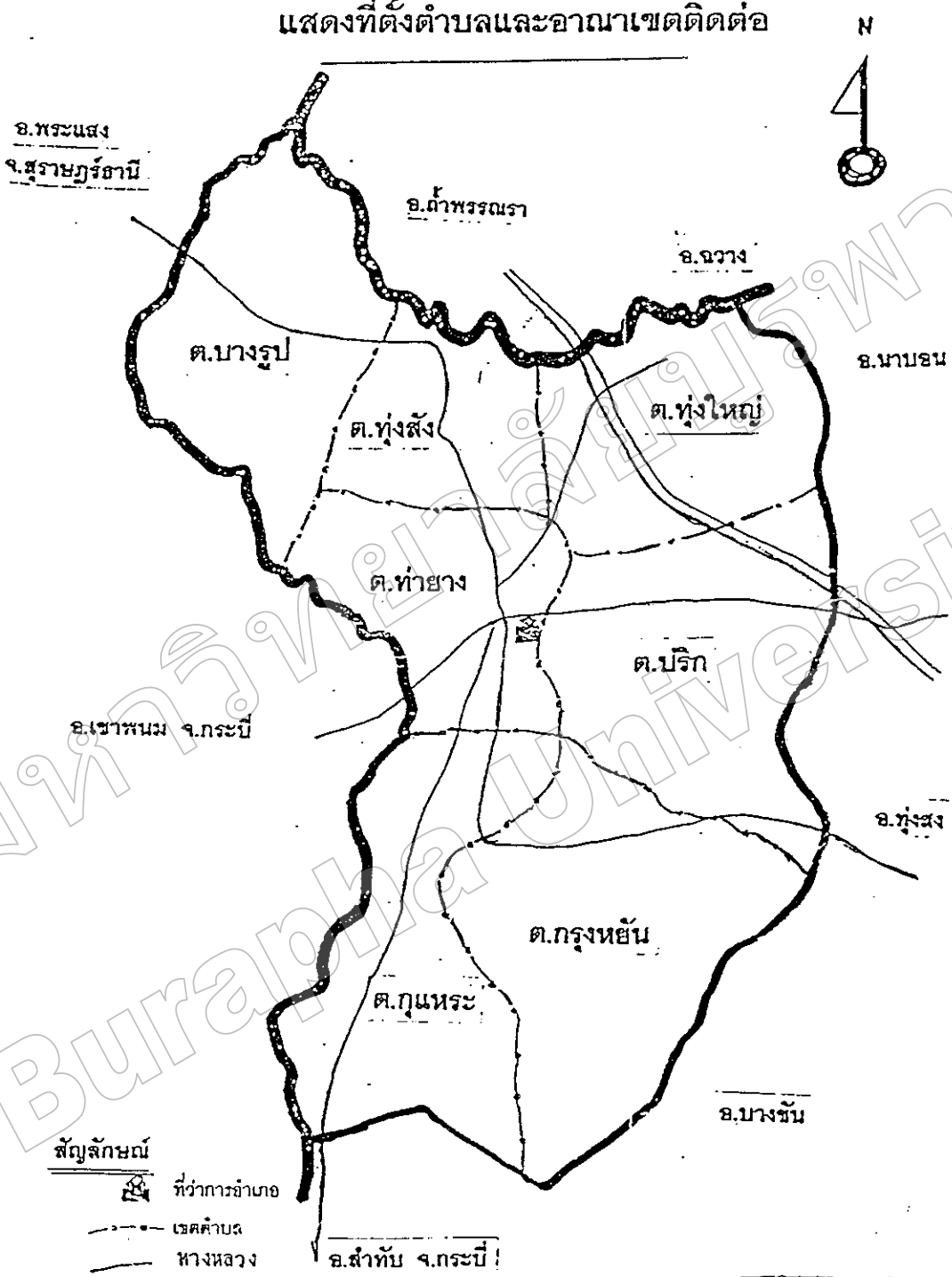

แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนที่อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

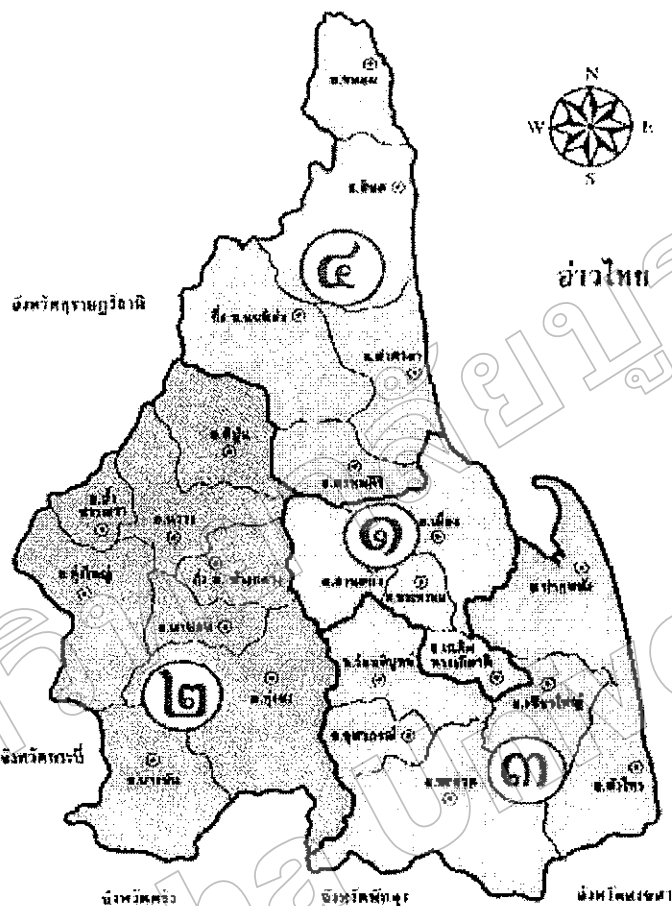
แสดงที่ตั้งตำบลและอาณาเขตติดต่อ

- สัญลักษณ์
- ที่ว่าการอำเภอ
 - เขตตำบล
 - ทางหลวง
 - ร.สายเอเชีย

7 ตำบล 63 หมู่บ้าน
1 เทศบาล 7 อบต.

แผนที่สี่เขต จังหวัดนครศรีธรรมราช
แสดงเขตพื้นที่การศึกษา

เพลงประจำจังหวัด

ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช
มีเชื้อชาติไทยพำนักทางปักช้ได้
ครั้งนครสุนทรสง่ามาแต่ไร
ปัญญาไวฉลาดเฉลียวเชี่ยวชาญ
เคยมีชื่อเด่นชัดในประวัติศาสตร์
สืบทายาทสกุลใหญ่เกียรติไพศาล
มีพระธาตุขวัญเมืองเครื่องสักการ
ตามตำนานชาติไทยได้มีมา
จนบัดนี้ก็ยังมีความดีเด่น
สมที่เป็นเมืองสำคัญอันสุดหา
สมที่เป็นด่านด้านใต้ใกล้คงคา
พึงรักษาเกียรติไว้คู่ไทยเอย

คำขวัญประจำจังหวัด นครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราช

เมืองประวัติศาสตร์

พระธาตุทองคำ

ขึ้นฉัฏฐมชาติ

แร่ธาตุอุดม

เครื่องถมสามกษัตริย์

มากวัดมากศิลป์

ครบสิ้นกั๋งปู่

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

คำขวัญประจำอำเภอ ห่งใหญ่

ถิ่นยางพันธุ์ดี เจดีย์ศรีวิชัย เพลินไพรนางนอน
จุฬารักษ์พัฒนา ป่าสองทะเลศรี ธรณียิปข้าม

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ข้อสอบก่อนเรียนหลังเรียน
ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

6. คำว่า “เปต” เป็นภาษาบาลี ตรงกับคำว่า “เปรต” ในภาษาอะไร

7. ประเพณี “เปตพลี” เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่ออะไร

8. ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมของชาติใด

9. การทำบุญที่ทำเพื่ออุทิศผลไปให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว เรียกว่า เปตพลี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร

10. เหตุผลใดของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบของไทยกับประเพณีเปตพลีของอินเดียที่เหมือนกัน

เฉลย

6. สันสกฤต
7. เพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย
8. อินเดีย
9. การทำบุญทักษิณานุประทาน
10. เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบุพการี
- 11.

ใบงานที่ 1

ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบและปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. เลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม พร้อมตั้งชื่อกลุ่ม
2. สมาชิกภายในกลุ่มศึกษาประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
3. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้นเรียน

กลุ่ม.....

ประธานกลุ่ม.....

เลขานุการกลุ่ม.....

สมาชิกกลุ่ม 1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

ใบงานที่ 1
ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ ประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบและปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

4. เลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม พร้อมตั้งชื่อกลุ่ม
5. สมาชิกภายในกลุ่มศึกษาประวัติประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
6. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้นเรียน

กลุ่ม.....

ประธานกลุ่ม.....

เลขานุการกลุ่ม.....

สมาชิกกลุ่ม 1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1
 ชื่อ ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ เวลา 3 คาบ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
 รู้และเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
2. จุดประสงค์
 - 2.1 รู้และเข้าใจความเป็นมาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 - 2.2 บอกความสำคัญเกี่ยวกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบได้
3. สาระการเรียนรู้
 ที่มาประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
4. การจัดการเรียนรู้
 - 4.1 ครูแจกแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 จำนวน 5 ข้อ เวลา 10 นาที
 - 4.2 ครูสนทนากับนักเรียน เรื่อง ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 - 4.3 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 - 4.4 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 7 คน
 - 4.5 ให้นักเรียนดำเนินการตามกระบวนการกลุ่ม
 - 4.6 ครูแจกใบความรู้เรื่อง ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ พร้อมใบงาน
 - 4.7 ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน
 - 4.8 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานกลุ่ม
 - 4.9 ครู นักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 - 4.10 ครูตรวจผลงาน
 - 4.11 นักเรียนแต่ละกลุ่มเก็บผลงานใส่แฟ้ม
 - 4.12 ครูแจกแบบทดสอบ ชุดที่ 2

5. กระบวนการวัดผลและประเมินผล

5.1 ทดสอบก่อนเรียน

5.2 ครูสังเกตผลงานกลุ่ม

5.3 ครูตรวจผลงานกลุ่ม

5.4 ทดสอบหลังเรียน

6. แหล่งการเรียนรู้

6.1 ครูผู้สอน

6.2 ใบความรู้ ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

6.3 ใบงาน

**ข้อทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน
ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ**

1. วัฒนธรรมและอารยธรรมของอินเดียส่วนใหญ่ได้ถ่ายทอดมายังเมื่ออะไรของไทยเป็นแหล่งแรก

.....

2. ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่วิวัฒนาการมาจากประเพณีอะไร

.....

3. สมัยใดที่มีพราหมณ์จำนวนมากหันมานับถือศาสนาพุทธ แต่ยังคงปฏิบัติประเพณีเดิมอยู่

.....

4. คำกล่าวที่ว่าประเพณี เปตพลีมีคุณค่า นักเรียนคิดว่ามีคุณค่าอย่างไร

.....

.....

5. ในวันทรงกระทำบุญปูพเปตพลี พระศาสดาทรงอนุโมทนาด้วยคำใด คำว่าอะไร

.....

เฉลย

1. เมืองนครศรีธรรมราช

2. เปตพลี

3. สมัยพุทธกาล

4. ประเพณีเปตพลีมีคุณค่า เพราะเป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อบุพการีที่ยังความสนใจแก่ผู้ปฏิบัติ

5. อทาสี เม อทาสี เม

ใบความรู้ ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ เป็นประเพณีที่รับมาจากอินเดียเหมือนกับประเพณีอีกหลายประเพณีที่ชาวนครศรีธรรมราชรับมา เนื่องจากนครศรีธรรมราชได้ติดต่อกับอินเดียมาเป็นเวลานานก่อนดินแดนส่วนอื่นๆ ของประเทศไทย ดังนั้นวัฒนธรรมและอารยธรรมของอินเดียส่วนใหญ่จึงได้ถ่ายทอดมายังเมืองนครศรีธรรมราชเป็นแหล่งแรก

ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่วิวัฒนาการมาจากประเพณี “เปตพลี” ของศาสนาพราหมณ์ กล่าวคือ ในศาสนาพราหมณ์มีประเพณีประเพณีหนึ่งเรียกว่า “เปตพลี” ซึ่งเป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อที่บุญอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ตาย เป็นประเพณีต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ก่อนพุทธกาลครั้งถึงสมัยพุทธกาล ได้มีพราหมณ์เป็นจำนวนมากที่หันมานับถือศาสนาพุทธและยังคงปฏิบัติพราหมณ์นี้อยู่ พระพุทธองค์ทรงพิจารณาเห็นว่าประเพณีนี้มีคุณค่า เพราะเป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อบุคคลที่มีความสุขใจแก่ผู้ปฏิบัติ จึงทรงอนุญาตให้อุบาสก อุบาสิกาประกอบพิธีนี้ต่อไป ดังที่ปรากฏในหนังสือพุทธประวัติเล่ม 2 มัชฌิมปิฎกกาลปริจเฉทที่ 9 ว่า

ในวันทรงกระทำบุญพุพเพตพลีภายหลังแต่ทรงนับถือพุทธศาสนาแล้ว พระอภัยจะอนุโลมตามธรรมเนียมของพราหมณ์ จึงยังเป็นการเลี้ยงถวายไทยธรรมแก่พระภิกษุแทนทำแก่พราหมณ์ บางทีจะได้กราบเรียนพระปฏิบัติแต่พระศาสดาแล้วก็ได้

ในวันทรงกระทำบุญพุพเพตพลี พระเจ้าพิมพิสารเชิญเสด็จพระศาสดาพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ไปทรงอังคาสที่พระราชนิเวศน์ พระสงฆ์ฉันท์เสร็จแล้วทรงบริจจาคไทยธรรมต่างๆ รวมทั้งผ้าแก่พระภิกษุสงฆ์ด้วย แล้วทรงอุทิศบุญนิมิตร พระศาสดาทรงอนุโมทนาด้วยคาถามีคำว่า อทาสี เม อทาสี เม เป็นต้น แปลความว่า “ญาติที่ดี มิตรที่ดี รำลึกถึงอุปการะอันท่านทำแล้ว ในกาลก่อนว่า ท่านได้ให้แล้วแก่เรา ท่านได้ทำแล้วแก่เรา ท่านเป็นญาติ เป็นมิตร เป็นสาขาของเราพึงให้ทักษิณาเพื่อเปตชน ไม่พึงทำการร้องไห้เศร้าโศกรำพันถึง เพราะการอย่างนั้นไม่เป็นเพื่อประโยชน์เปตชน ญาติทั้งหลายย่อมตั้งอยู่นั่นเอง ส่วนทักษิณานี้ท่านทั้งหลายบริจจาคทำให้ตั้งไว้ดีในสงฆ์ ย่อมสำเร็จประโยชน์แก่เปตชนนั้นโดยฐานะสันกาลนาน ท่านทั้งหลายได้แสดงญาติธรรมนี้ด้วย ได้ทำบุญเปตชนให้ยิ่งด้วย ได้เพียงถ้าท่านให้แก่ภิกษุทั้งหลายด้วย เป็นอันได้บุญไม่น้อยเลย”

ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบของชาวนครศรีธรรมราชคงจะเกิดขึ้นตามพุทธานุญาตของ พระพุทธองค์ด้วยเหตุผลในลักษณะเดียวกันกับประเพณีเปตพลีของอินเดียที่กระทำเพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อนุภาพการ

ข้อทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน
ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

1. วิถีวัฒนธรรมและอารยธรรมของอินเดียส่วนใหญ่ได้ถ่ายทอดมายังเมื่ออะไรของไทยเป็นแหล่งแรก

.....

2. ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่วิวัฒนาการมาจากประเพณีอะไร

.....

3. สมัยใดที่มีพราหมณ์จำนวนมากหันมานับถือศาสนาพุทธ แต่ยังคงปฏิบัติประเพณีเดิมอยู่

.....

4. คำกล่าวที่ว่าประเพณี เปตพลีมีคุณค่า นักเรียนคิดว่ามีคุณค่าอย่างไร

.....

5. ในวันทรงกระทำบุญปูพเพตพลี พระศาสดาทรงอนุโมทนาด้วยคาถา คำว่าอะไร

.....

เฉลย

1. เมืองนครศรีธรรมราช

2. เปตพลี

3. สมัยพุทธกาล

4. ประเพณีเปตพลีมีคุณค่า เพราะเป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูกตเวที ยังความสนใจแก่ผู้ปฏิบัติ

5. อทาสี เม อกาสิ เม

ใบงานที่ 2

ที่มาประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ ที่มาประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ และปฏิบัติตามกิจกรรม

1. เลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม พร้อมตั้งชื่อกลุ่ม
2. สมาชิกภายในกลุ่มศึกษาที่มาประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
3. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้นเรียน

กลุ่ม.....

ประธานกลุ่ม.....

เลขานุการกลุ่ม.....

สมาชิกกลุ่ม 1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1
ชื่อ พิธีกรรม (ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ) เวลา 3 คาบ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

- 1.1 มีทักษะในการสังเกต ค้นคว้า สัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ความสอดคล้องสัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและสังคม
- 1.2 บอกหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

2. จุดประสงค์

- 2.1 เห็นคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง
- 2.2 มีความเชื่อเพื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
- 2.3 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามเทศกาลในท้องถิ่นของตนเองได้

3. สาระการเรียนรู้

พิธีกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

- 4.1 ครูแจกแบบทดสอบก่อนเรียนเกี่ยวกับพิธีกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบให้นักเรียนคนละ 1 ชุด (5 ข้อ)
- 4.2 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับพิธีกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
- 4.3 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 7
- 4.4 ให้นักเรียนดำเนินการตามกระบวนการกลุ่ม
- 4.5 ครูแจกใบความรู้ พิธีกรรมในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
- 4.6 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาตามใบงานที่ครูแจก
- 4.7 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานกลุ่ม
- 4.8 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน พิธีกรรมในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
- 4.9 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตามแบบรายการ
- 4.10 ครูแจกแบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ 2

5. กระบวนการวัดผลและประเมินผล

- 5.1 ทดสอบก่อนเรียน
- 5.2 ครูสังเกตผลงานกลุ่ม
- 5.3 ครูตรวจผลงานกลุ่ม
- 5.4 ทดสอบหลังเรียน
- 6. แหล่งการเรียนรู้
 - 6.1 ครูผู้สอน
 - 6.2 ใบความรู้ ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 - 6.3 ใบงาน

- 5.1 ทดสอบก่อนเรียน
- 5.2 ครูสังเกตผลงานกลุ่ม
- 5.3 ครูตรวจผลงานกลุ่ม
- 5.4 ทดสอบหลังเรียน
- 6. แหล่งการเรียนรู้
 - 6.1 ครูผู้สอน
 - 6.2 ใบความรู้ ที่มาของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 - 6.3 ใบงาน

ใบงานที่ 3
พิธีกรรม (ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ)

คำชี้แจง

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ พิธีกรรมและปฏิบัติกิจกรรม

4. เลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม พร้อมตั้งชื่อกลุ่ม
5. สมาชิกภายในกลุ่มศึกษาใบความรู้พิธีกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
6. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้นเรียน

กลุ่ม.....

ประธานกลุ่ม.....

เลขานุการกลุ่ม.....

สมาชิกกลุ่ม 1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

ใบความรู้ พิธีกรรมในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

ในวันแรม 13 ค่ำ เดือนสิบ ชาวเมืองต้องรีบเสาะหาสิ่งต่างๆ ที่ใช้จัดสำหรับ ทั้งนี้แต่ละบ้าน แต่ละเรือนนั้นมีผลผลิตและสิ่งของต่างๆ ที่จะใช้ในการจัดสำหรับ ไม่เหมือนกันจึงขาดเหลือสิ่งเหล่านี้ไม่เหมือนกัน ดังนั้นวิธีการที่จะได้มาซึ่งสิ่งของที่ขาดอยู่คือ การไปซื้อหาที่ตลาด พ่อค้าแม่ค้าต่างจะนำของต่างๆ ไปขายกันมากเป็นพิเศษ เพราะรู้ความต้องการของชาวเมืองในโอกาสนี้ดี สินค้าที่พ่อค้าแม่ค้านำไปขายส่วนใหญ่มักจะเป็นสิ่งของที่ใช้ในการจัดสำหรับดังที่กล่าวมา ดังนั้น ตลาดทุกแห่งจึงแน่นขนัดเป็นพิเศษ เพราะแทบทุกบ้านมักมุ่งมาหาซื้อที่ตลาดกันทั้งนั้นวันนี้เองที่ชาวนครศรีธรรมราชเรียกว่า “วันจ่าย”

วันรุ่งขึ้นคือ วันแรม 14 ค่ำ เดือนสิบ ชาวเมืองจะชวนกันไปวัด โดยเลือกวัดที่อยู่ใกล้บ้านหรือวัดที่บรรพบุรุษของตนนิยม การไปวัดในวันนี้เพื่อนำหมรับหรือสำรับที่จัดเรียบร้อยแล้วไปวัดหรือนำของที่เตรียมมาแต่วันก่อนไปจัดสำรับที่วัดก็ได้

การจัดสำรับจะจัดกันให้สวยงามอย่างไรก็ได้ บางทีจะหาเครื่องตกแต่งมาประกอบกันจนหรูหราทีเดียว สำรับจะหรูหราหรือใหญ่โตมาน้อยเพียงใดอยู่ที่ฐานะของผู้จัด วันนี้เรียก “วันยกหมรับ”

การตั้งเปรต

นอกจากจะยกหมรับไปวัดแล้วยังนำอาหารไปถวายพระสงฆ์ด้วย นอกจากนี้มักจะเอาอาหารและขนมเดือนสิบอีกส่วนหนึ่งหรือเงินไปวางไว้ที่ต่างๆ เช่น ตรงทางเข้าวัด ริมกำแพงวัด และโคนต้นไม้ เป็นต้น เพื่อแผ่ส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วที่ปราศจากญาติหรือวันนี้ญาติไม่ได้ร่วมทำบุญเรียกกันว่า “ตั้งเปรต”

การตั้งเปรตที่ปฏิบัติกันในบางท้องถิ่น มักจะนิยมตั้งเปรตที่ริมกำแพงหรือโคนไม้่นอกบริเวณวัด เพื่อให้เปรตที่พิการง่อยเปลี้ยเสียขา (ซึ่งในพระพุทธปรัชญาคงจะ หมายถึง คนชั่วคนคดโกงพวกหนึ่งซึ่งไม่กล้าเข้าวัด) เข้าบริเวณวัดไม่ได้จะได้กินของที่ตั้งเปรตนั้นด้วย

การตั้งเปรตในระยะหลังนี้นิยมสร้างเป็นร้านขึ้นมาในลานวัด โดยให้ร้านนี้สูงพอควรแต่ไม่ให้สูงเกินไป เพื่อให้ผู้คนจะได้นำอาหารและขนมวางรวมกันได้สะดวก ร้านที่สร้างเพื่อตั้งเปรต เรียก “หลาเปรต” “หลา” เป็นคำภาษาถิ่นปักษ์ใต้ตรงกับคำว่า “ศาลา” ดังนั้น “หลาเปรต” คือ ศาลาที่ใช้สำหรับตั้งเปรต

เมื่อชาวเมืองนำอาหารและขนมเดือนสิบมาตั้งบนหลาเปรตเรียบร้อยแล้ว จึงนำสายสิญจน์มาผูกไว้กับหลาเปรต ส่วนปลายอีกข้างหนึ่งพระสงฆ์จะใช้รับ เมื่อสวดบังสุกุลอุทิศของญาติมิตรของชาวเมืองนำมารวมไว้ในพิธี เพื่อแผ่ส่วนกุศลไปยังเจ้าของอุทิศที่ล่วงลับไปแล้ว การบังสุกุลนี้เป็นพิธีกรรมที่จะกระทำหลังจากที่พระสงฆ์สวดมนต์และฉันภัตตาหารแล้ว

ในการบังสุกุล ชาวเมืองจะกวาดน้ำอุทิศแก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วด้วย ซึ่งเสฐียรโกเศศ ได้แสดงเหตุผลของการกวาดน้ำอุทิศในพิธีกรรมตอนนีไว้ว่า

การกวาดน้ำอุทิศแก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว อาจเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่เอามาทำรวมต่อกัน เพราะการกวาดน้ำอุทิศแก่บรรพบุรุษทางอินเดีย เรียกว่า ศราทธฺ์ เสียในภาษาไทยเหมือนกับคำว่า สารท ซึ่งเป็นชื่อ ฤดู แต่อย่างไรก็ดีขึ้นชื่อว่าทำบุญแล้วก็มีกวาดน้ำแผ่กุศลให้เสมอ

ในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ เมื่อเสร็จสิ้นพิธีสงฆ์ บังสุกุลและกวาดน้ำแล้วจึงเก็บสายสิญจน์จากนั้นผู้คนที่เฒ่าแก่ หนุ่มสาวและเด็ก ต่างก็จะเฮโลกันเข้าไปแย่งขนมที่ตั้งเปรตกันอย่างอุตลุดเพราะมีความเชื่อว่ากินอาหารและขนมที่ใช้ในพิธีบุญหรือเช่นไหว้บรรพชนเสร็จแล้วนั้นจะได้กุศลแรง เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวอย่างยิ่ง ลักษณะการแย่งกันไปเอาอาหารหรือขนมที่เป็นเครื่องบูชาหรือเครื่องตั้งเปรตในตอนนี้อาจเรียกว่า “ชิงเปรต”

เพื่อเพิ่มความสนุกสนานในการชิงเปรต บางแหล่งสร้างหลาเปรตให้สูง โดยมีเสาไม้หรือไม้เหลาชะโอนหรือไม้หมากเพียงเสาดียวแทนที่จะเป็นเสาสี่ต้นตามปกติ เสานี้ขุดผิวจนลื่นแล้วทาน้ำมันพองถึงตอนชิงเปรต ผู้คนก็จะแย่งกันปีนขึ้นไป ขณะปีนปลายจึงมักตกลงมา เพราะเสาเลื่อนหรือไม่ก็เพราะคนอื่นดึงพลัดตกลงมา กว่าจะมีผู้ปีนไปถึงหลาเปรตได้ต้องใช้ความพยายามอยู่เนืองเป็นการเพิ่มความสนุกสนานขึ้นเป็นพิเศษ

ครั้นในวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบ ซึ่งเป็น “วันสารท” ชาวเมืองจะชวนกันนำอาหารต่างๆ ไปถวายพระอีกวันหนึ่ง ในวันนี้มีการทำบุญเพื่อเป็นการฉลองหมรับที่จัดไว้ตั้งแต่วัน แรม 14 ค่ำ เรียกวันนี้ว่า “วันฉลองหมรับ” คือการทำบุญ เพื่อฉลองหรือสมโภชสำหรับที่จัดเตรียมไว้ มีการทำบุญเลี้ยงพระบังสุกุล เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่บรรพบุรุษและญาติพี่น้องที่ล่วงลับไป นับเป็นวันที่มีพิธีการสำคัญวันหนึ่ง เพราะถือว่าหากมิได้จัดหรือผู้ใดไม่มาร่วมพิธีในวันนี้ บรรพบุรุษและญาติมิตรผู้ล่วงลับไปแล้วจะอดอยากทุกข์ทรมานอย่างมาก ลูกหลานญาติที่ยังอยู่จะกลายเป็นคนอกตัญญูไป

ข้อทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน
พิธีกรรมในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

1. วันยกหมรับ ตรงกับวันขึ้นหรือแรมกี่ค่ำของเดือนสิบ

2. วันแรม 13 ค่ำ เดือนสิบ เกี่ยวข้องกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบอย่างไร

3. วันหลองหมรับ ซึ่งตรงกับวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบ ซึ่งเป็นประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ ชาวนครศรีธรรมราชทำอะไรกันบ้างในวันนี้

4. หลาเปรต คืออะไร

5. ลักษณะของการชิงเปรต เป็นอย่างไร

เฉลย

1. วันแรม 14 ค่ำ
2. วันแรม 13 ค่ำ เดือนสิบ วันนี้ชาวนครศรีธรรมราช เรียกว่า วันจ่าย
3. นำอาหารต่างๆ ไปถวายพระ วันนี้มีการทำบุญ เพื่อฉลองหรือสมโภชสำหรับที่จัดเตรียมไว้มีการทำบุญเลี้ยงพระ บ้างสุกุล เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่บรรพบุรุษและและญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว
4. ศาลาที่ใช้สำหรับตั้งเปรต
5. การชิงเปรต เป็นการแย่งกันไปเอาอาหาร หรือขนมที่เป็นเครื่องบูชา หรือเครื่องตั้งเปรตแย่งได้แล้วนำมากินเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1

ชื่อ การเตรียม (การวางแผน)

เวลา 3 คาบ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

เข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตนในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

2. จุดประสงค์

2.1 สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.2 สามารถช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้

2.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

3. สาระการเรียนรู้

การเตรียม การวางแผนการทำงาน

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

4.1 ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับการวางแผนการทำงาน

4.2 แบ่งกลุ่มการทำงานกลุ่มละ 5-7 คน

4.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปราย เรื่อง การทำขนม การทำกระทง การเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

4.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานผลการอภิปราย

4.5 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่ากลุ่มไหนทำขนมอะไรและเตรียมอุปกรณ์การใช้อะไรบ้าง โดยครูแจกใบความรู้ให้แต่ละกลุ่มเพื่อนำไปศึกษาถึงวิธีการทำ

4.6 ครูและนักเรียนตกลงเรื่องการทำกระทง โดยให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในการทำด้วยพร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์ในการทำด้วย

4.7 ในวันทำขนมและทำกระทง ครูเชิญวิทยากรมาร่วมกิจกรรมด้วย

5. แหล่งการเรียนรู้

5.1 ครู

5.2 นักเรียน

5.3 ใบความรู้เกี่ยวกับการทำขนมแต่ละชนิด

6. กระบวนการวัดผลและประเมินผล

6.1 ทดสอบก่อนเรียน

6.2 ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในกลุ่ม

6.3 ครูให้คะแนนการรายงานกลุ่ม

6.4 ทดสอบหลังเรียน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ใบงานที่ 4
การเตรียม (การวางแผน)

คำชี้แจง

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ การวางแผนและปฏิบัติกิจกรรม

1. เลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม พร้อมตั้งชื่อกลุ่ม
2. สมาชิกภายในกลุ่มศึกษาและสรุปการวางแผนการทำงาน
3. สมาชิกศึกษาเพิ่มเติมจากวิทยากรในห้องอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะขั้นตอนในการทำงาน
4. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้นเรียน

กลุ่ม.....

ประธานกลุ่ม.....

เลขานุการกลุ่ม.....

สมาชิกกลุ่ม 1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

ใบความรู้ การเตรียม

การเตรียมการสำหรับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ เริ่มขึ้นในวันแรม 13 ค่ำ เดือน 10 วันนี้เป็นวันที่ชาวนครศรีธรรมราชเรียกว่า “วันจ่าย” เป็นวันเตรียมหมรับ และจัดหมรับ คือ การเตรียมสิ่งของต่างๆ ที่ใช้ในการจัดหมรับ สิ่งของที่ใช้ในการจัดหมรับ ก็หาซื้อได้จากท้องตลาดซึ่งในวันนี้ชาวนครศรีธรรมราชต่างก็จัดของมาขาย และมาซื้อของในตลาดกันมากเป็นพิเศษ

เมื่อได้ของตามที่ต้องการแล้วก็จัดหมรับ การจัดหมรับแต่เดิมใช้กระบุงเตี้ยๆ ขนาดเล็ก หรือใหญ่ก็ได้ แต่ภายหลังใช้ภาชนะได้หลายประเภท เช่น กระจาด ถาด กะละมัง ถัง หรือ กระเชอ สำหรับสิ่งของที่ใช้ในการจัดหมรับ ดิเรก พรตตะเสน ได้กล่าวไว้ในวารสารวิชาอันเป็นวารสารทางวิชาการของวิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2519 เรื่อง “ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ว่าการจัดหมรับนั้น ชันแรกได้ข้าวสาร รongกระบุงแล้วใส่หอม กระเทียม พริก เกลือ กะปิ เนื้อเค็ม ผักผลไม้สำหรับประกอบอาหารคาวหวานที่เก็บไว้ได้นานๆ เช่น มะพร้าว กล้วย (ที่ยังไม่สุก) อ้อย ข้าวโพด ข้าว ตะไคร้ ขมิ้น และพืชผักอื่นๆ นอกจากนั้นก็ใส่ของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น น้ำมันมะพร้าว น้ำมันก๊าด ได้ไม้ขีด หม้อ กระทะ ถ้วยชาม เข็ม ด้าย เครื่องเขียนหมาก ได้แก่ หมาก พลุ ปูน กานพลู การบูร พิมเสน สีเสียด ยาเส้น บุหรี่ ยาสามัญประจำบ้าน รูปเทียน แล้วก็ใส่สิ่งอันเป็นหัวใจสำคัญของหมรับ คือขนม 5 อย่าง อันเป็นสัญลักษณ์ของประเพณีสารทเดือนสิบ ขนม 5 อย่างดังนี้

1. ขนมลา เป็นสัญลักษณ์ แทนแพรวพวรรณ เครื่องนุ่งห่ม
2. ขนมพอง เป็นสัญลักษณ์ แทนแพ สำหรับบุพชน ใช้ล่องข้ามห้วงวรรณตามคติทางพุทธศาสนา
3. ขนมกง (ขนมไข่ปลา) เป็นสัญลักษณ์ แทนเครื่องประดับ
4. ขนมดีซำ เป็นสัญลักษณ์แทนเงินเบี้ยสำหรับใช้สอย
5. ขนมบ้า เป็นสัญลักษณ์แทนสะบ้า สำหรับบุพชนจะได้ใช้เล่นสะบ้า ในวันสงกรานต์

หมายเหตุ ผู้สูงอายุบางท่านกล่าวว่า ขนมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของหมรับ มี 6 อย่างคือ

- 6 ขนมลาลอยมัน เป็นสัญลักษณ์แทน ฟูก หมอน

สิ่งที่ใช้ในการจัดหมรับอื่นๆ มี เครื่องเล่น และของใช้ต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของพื้นเมือง เช่น ไม้เถียะ (ไม้หยา) ไม้ระกำ กระดาษ ใบลานทำเป็นรูปสัตว์ เช่น ไก่ นก ปลา ช้าง ม้า หรือทำเป็นรูปละครรำ หรือเป็นรูปหนังตะลุง อวุธ ต่างๆ เช่น ปืน มีด พรำ ขวาน หรืออาจจัดเป็นกระถางต้นไม้ดอกชนิดต่างๆ จำพวกของใช้ก็มีหลายอย่าง เช่น กระชอน กระจ่ำ ตะกร้า

การทำเครื่องใช้หรือเครื่องเล่นไปถวายพระในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบโดยวิธีติดหมรับ จะต้องพิจารณาว่า ผู้ที่ตนอุทิศส่วนกุศลไปให้นั้นชอบอะไรเป็นพิเศษก็ถวายสิ่งนั้น

สำหรับรูปแบบในการจัดหมรับก็แล้วแต่ผู้จัดว่าจะจัดแบบใด อาจจัดแบบธรรมดา คือ จัดลงในกระจาด กระเชอ กระละมั่ง หรือกระบุง หรืออาจจะจัดให้สวยงามเป็นรูปแบบต่างๆ แล้วตกแต่งด้วยดอกไม้ หรือทำเป็นรูปแบบต่างๆ ตามที่ผู้จัดต้องการ

อนึ่งการจัดหมรับนั้นอาจจัดเฉพาะครอบครัว หรือจัดรวมกันในกลุ่มหรือจัดเป็นกลุ่มชนก็ได้ ปัจจุบันการจัดหมรับส่วนใหญ่จะจัดรวมกันในหมู่ญาติ เป็นกลุ่มชน

ใบความรู้ที่ 1

ขนมลา

ขนมลา ขนมลามี 2 ชนิด คือ ลาเข็ดกับลาลอยมัน มีวิธีปรุงและวิธีทอดต่างกันเล็กน้อย
ลาเข็ด เป็นลาที่มีเส้นละเอียด เครื่องปรุงประกอบด้วยแป้งข้าวเจ้า น้ำตาลทรายและ
น้ำตาลจากที่เคี้ยวจนข้น (เรียกว่า น้ำผึ้งตาล)

วิธีทำ ใช้ข้าวสารเจ้าที่ข้อมจนขาว (ใช้สากที่มัดผ้าเหลือแต่แกนมัดข้าว) ล้างให้สะอาดใส่
กระสอบกระจุตหมักทิ้งไว้ 2 คืน แล้วนำมาล้างให้หมดกลิ่น ไม้ด้วยเครื่องมือแป้งให้ละเอียด
(อาจไม้ 2 หรือ 3 ครั้ง) นำไปกรองด้วยผ้ากรอง 2 ครั้ง แล้วนำแป้งที่ละเอียดนั้นไปบรรจุลงถึง
ผ้าบางๆ มัดปากถุงให้แน่นนำไปวางแขวนไว้ให้สะเด็ดน้ำจนแค้นตัว (มีเนื้อแป้งไม่มีน้ำผสม) ใช้
ของหนักๆ วางทับไว้จนแห้งสนิท นำแป้งที่แห้งแล้วนั้นตำจนร่วนดีแล้วใช้น้ำตาลที่เคี้ยวข้นคลุกเคล้า
จนเข้ากันดี อาจใช้น้ำสุกผสมเล็กน้อย เพื่อให้แป้งเหลวพอเหมาะที่จะยู่โรยเป็นเส้นได้ไม่ขาดสาย

การโรยเรียกว่า ทอดลา ต้องใช้กระทะขนาดใหญ่ตั้งไฟอ่อนๆ เอน้ำมันมะพร้าวใหม่
(หรือน้ำมันอื่น ๆ) ผสมด้วยไข่แดงทาให้ทั่วกระทะ รอให้กระทะร้อนได้ที่ เอนแป้งซึ่งผสมได้ที่แล้ว
นั้นลงในเครื่องโรยเส้น ที่เรียกว่า พรกลา (กะลามาพร้าวจะรู้ๆ ที่กันมีที่จับ) โรยเส้นลงใน
กระทะโดยโรยวนไปวนมาจนได้ได้เป็นลาเป็นวงกลมและมีขนาดพองาม รอให้แป้งสุกดีแล้ว ใช้ไม้ไผ่
ขนาดนิ้วมือนิ้วยาวประมาณ 2 ฟุต ด้านหนึ่งเหลาแบนเป็นปากเปิด เรียกว่าไม้ตีมัน คอยแตะลาปาก
กระทะไปรอบๆ จนลาออกมาเป็นพืดตั้งไว้ในถาดเป็นชุดๆ

ลาลอยมัน

วิธีการทำแป้งเช่นเดียวกับลาเข็ด แต่แป้งจะหยาบกว่าเล็กน้อย และใช้น้ำตาลโตนดผสม
การโรยเส้นหรือทอดต่างกันตรงที่ ลาลอยมันต้องใส่น้ำมันจำนวนมาก (ครึ่งกระทะ หรือมากกว่า
นั้น) และไม่ต้องผสม พรกลาลอยมันจะรู้ให้ขนาดโตกว่าพรกลาเข็ดเล็กน้อยเมื่อแต่ละแผ่นสุกดี
แล้วจะใช้ไม้ไผ่บางๆ สอดพับแผ่นเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่วคล้ายการพับผ้าเข็ดหน้าลาลอยมัน
เมื่อสุกดีแล้วมีสีน้ำตาลอ่อน แต่ละแผ่นที่ทอดเสร็จนำไปวางซ้อนๆ กันในภาชนะแล้วทอดแผ่นใหม่
ต่อไป

หมายเหตุ ขนมลา เป็นสัญลักษณ์ แทนแพรวพรวน เครื่องนุ่มห่ม

ใบความรู้ที่ 2

ขนมพอง

ขนมพอง ขนมพอง หรือข้าวพอง ทำจากข้าวเหนียว

วิธีทำ นำข้าวสารเหนียวแช่ทิ้งไว้ 1 คืน แล้วนำมาล้างให้สะอาด จนหมดกลิ่น นำไปนึ่งด้วยสวด (เครื่องปั้นดินเผาปากกว้าง ก้นเล็กเจาะรูหลายรูให้อิหร่าน้ำเข้าด้านล่างออกด้านบน) จนสุกแล้วนำมาอัดลงในแบบพิมพ์เป็นรูปตามต้องการ (แบบพิมพ์มักทำด้วยไม้ไผ่แผ่นบางๆ เป็นขอบสูงประมาณ 1 เซนติเมตร) โดยมากทำเป็นรูปวงกลม รูปพระจันทร์ครึ่งซีก รูปสามเหลี่ยม รูปข้าวหลามตัด และรูปทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ เมื่อตักแต่งข้าวเหนียวเป็นรูปตามแบบพิมพ์แล้วจะถอดพิมพ์ออก นำไปใช้ทำอันอื่นๆ รายเรียงไว้บนกระดังหรือภาชนะอื่นๆ แล้วนำไปตากแดดจนแห้ง นำไปทอดในกระทะที่น้ำมันกำลังร้อนจัด (ใช้น้ำมันมะพร้าวใหม่ หรือน้ำมันอื่นๆ) ข้าวเหนียวก็พองฟูขึ้นและคงรูปเดิม เมื่อสุกดีแล้วก็ตักใส่ตะแกรงให้สะเด็ดน้ำ

โดยปกติพองจะเป็นสีขาว แต่ถ้าต้องการให้เป็นสีอื่นก็ใช้สีที่ต้องการ ย้อมข้าวเหนียวตั้งแต่ตอนแช่น้ำ

หมายเหตุ ขนมพอง เป็นสัญลักษณ์ แทนแพ สำหรับ บุพชน ใช้ล่องข้ามห้วงมหรรพตาม คติทางพุทธศาสนา

ใบความรู้ที่ 3

ขนมกง

ขนมกงหรือขนมไข่ปลา ขนมกงทำด้วยแป้งข้าวเหนียวคล้ายกับทำขนมบ้า แต่ผสมด้วยหัวกะทิให้ร่วนและใส่ไข่เล็กน้อย ใช้ถั่วเขียวคั่วจนสุกแล้วไม่ทิ้งเปลือกจนละเอียด ร่อนด้วยตะแกรงแล้วคลุกกับน้ำตาลเคี้ยวคลึงเป็นรูปกลมรี ขนาดพองาม นำไปคลุกแป้งที่เตรียมไว้จนเข้ากันดี แล้วทอดด้วยน้ำมันจนสุก จนได้ขนมกงรูปคล้ายไข่ปลา ตักใส่ตะแกรงให้สะเด็ดน้ำมัน

หมายเหตุ ขนมกง(ขนมไข่ปลา) เป็นสัญลักษณ์แทนเครื่องประดับ

ใบความรู้ที่ 4

ขนมดีข้า

ขนมดีข้า บางท้องถิ่นเรียก เบข้า บางท้องถิ่นเรียกว่า ขนมเจาะหูหรือเจาะรู

วิธีทำ ล้างข้าวสารเจ้าให้สะอาดแช่น้ำทิ้งไว้ 1 คืน แล้วนำมาล้างให้หมดกลิ่นใ้กระสอบกระจุที่เรียกว่า สอบนึ่ง ให้สะอาดแล้วนำไปตำ (เรียกว่า ทิมแป้ง) ด้วยครกตำข้าว ด้วยใช้สากปลายแหลมตำจนละเอียด ใช้ตะแกรงร่อนส่วนที่ยังไม่ละเอียดออก นำแป้งที่ได้ไปผึ่งแดดจนแห้งสนิท แล้วนำมามลุกเคล้ากับน้ำตาลเคี่ยวให้แบนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 นิ้ว ใช้ปลายนิ้วกดตรงกลางให้เป็นรูปคล้ายวงแหวน แล้วนำไปทอดในกระทะโดยใช้น้ำมันมะพร้าวใหม่ อาจทอดพร้อมกันคราวละหลายๆ ชิ้น เมื่อขนมพองตัวและลอยขึ้นให้พลิกอีกด้านทอดให้สุกจนทั่วแล้วตักขึ้นวางไว้ในตะแกรงให้สะอาดน้ำมัน ทอดขึ้นอื่นๆ ต่อไปจนหมด

น้ำตาลที่นำมาผสมแป้ง อาจใช้น้ำตาลทราย น้ำตาลจาก น้ำตาลโตนดก็ได้ ถ้าใช้น้ำตาลทรายขนมจะมีสีขาวสะอาด ใช้น้ำตาลโตนดขนมจะเป็นสีน้ำตาลอ่อน

หมายเหตุ ขนมดีข้า เป็นสัญลักษณ์แทนเงินเบี้ยสำหรับใช้สอย

ใบความรู้ที่ 5

ขนมบ้า

ขนมบ้า วิธีเตรียมแป้งเช่นเดียวกับขนมดีซำ ต่างกันที่ขนมบ้าทำด้วยข้าวเหนียว ส่วนขนมดีซำทำด้วยข้าวเจ้า

วิธีทำ เมื่อเตรียมแป้งเสร็จแล้ว นั้นเป็นรูปกลมขนาดเท่ากับขนมดีซำ แต่บดให้แบนและบางกว่าเล็กน้อย ไม่ต้องเจาะรูตรงกลาง ถ้าต้องการใส่กากก็ใช้งาขาวงาดำที่คั่วสุกแล้วโรยทับทั้ง 2 ข้าง แล้วจึงนำไปทอดในน้ำมันที่กำลังเดือดจนสุก ตักใส่ตะแกรงให้สะเด็ดน้ำมันเนื่องจากขนมบ้าทำจากข้าวเหนียว จึงยังคงมีน้ำมันเกาะเยิ้มอยู่ตลอดเวลา

หมายเหตุ ขนมบ้าเป็นสัญลักษณ์แทนสบ้า สำหรับบุพชนจะได้ใช้เล่นสบ้า ในวันสงกรานต์

แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรม

กลุ่มที่	การปฏิบัติกิจกรรม									ผลการประเมิน	
	การเตรียมอุปกรณ์			ความร่วมมือ			การเก็บอุปกรณ์				
	2	1	0	2	1	0	2	1	0	ผ่าน	ไม่ผ่าน

- หมายเหตุ ให้ประเมินเป็นระดับคุณภาพดังนี้
- 0 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติกิจกรรมเลย
 - 1 หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมบางกิจกรรม
 - 2 หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมทุกกิจกรรมครบถ้วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1
ชื่อ การเตรียม (การทำขนม) เวลา 6 คาบ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

- 1.1 บอกหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
- 1.2 เข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตนในกิจกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทสิบได้

2. จุดประสงค์

- 2.1 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
- 2.2 สามารถช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้
- 2.3 เห็นคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง

3. สาระการเรียนรู้

การเตรียม การทำขนม

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

- 4.1 ครูให้นักเรียนแยกตามกลุ่มที่ตกลงกันไว้ว่ากลุ่มไหนทำขนมอะไร
- 4.2 ให้นักเรียนลงมือทำขนมที่ตกลงกันไว้
- 4.3 ให้วิทยากรเป็นผู้สังเกต และคอยแนะนำการทำขนมของแต่ละกลุ่ม
- 4.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งครู และเก็บของใช้ให้เรียบร้อย
- 4.5 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป เกี่ยวกับการทำขนมแต่ละชนิด

5. แหล่งการเรียนรู้

- 5.1 ครู
- 5.2 นักเรียน
- 5.3 วิทยากร
- 5.4 ใบความรู้เกี่ยวกับการทำขนมแต่ละชนิด

6. กระบวนการวัดผลและประเมินผล

- 6.1 สังเกตการร่วมกิจกรรม
- 6.2 ตรวจผลงานของแต่ละกลุ่มตามแบบรายการ

แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน

กลุ่มที่	พฤติกรรมที่ประเมิน									ผลการประเมิน	
	ความสนใจ			การช่วยเหลือกลุ่ม			การบันทึกข้อมูล				
	2	1	0	2	1	0	2	1	0	ผ่าน	ไม่ผ่าน

หมายเหตุ ให้พิจารณาประเมินเป็นระดับคุณภาพ ดังนี้

- 0 หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมเลย
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมบ้างบางพฤติกรรม
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมทุกพฤติกรรมครบถ้วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1
ชื่อ การเตรียม (การทำกระดาษ) เวลา 6 คาบ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

สามารถบอกหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบได้

2. จุดประสงค์

2.1 เห็นคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง

2.2 สามารถช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้

2.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันได้

3. สาระการเรียนรู้

การเตรียม การทำกระดาษ

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

4.1 ครูให้นักเรียนแยกตามกลุ่มที่ตกลงไว้

4.2 ให้นักเรียนลงมือทำกระดาษร่วมกับผู้ปกครอง ซึ่งทุกท่านจะเป็นวิทยากรคอยช่วยเหลือ
นักเรียนตลอดเวลาในการทำงาน

4.3 ให้นักเรียนส่งผลงานครู และให้ผู้ปกครองเป็นกรรมการในการตัดสิน โดยการเรียงลำดับ
ความสวยงาม คงทน ให้ประโยชน์ได้

4.4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการทำกระดาษและขนมที่จะจัดในกระดาษ

4.5 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการทำขนมแต่ละชนิด

5. แหล่งการเรียนรู้

5.1 ครู

5.2 นักเรียน

5.3 ผู้ปกครอง (วิทยากร)

6. กระบวนการวัดผลและประเมินผล

6.1 สังเกตการร่วมกิจกรรม

6.2 ดูผลงานจากการร่วมกันทำ

ใบงานที่ 5

คำชี้แจง

ให้นักเรียนศึกษาและร่วมทำกิจกรรมกับวิทยากร ผู้ปกครองในการทำระจาดตามกระบวนการ

1. เลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม พร้อมตั้งชื่อกลุ่ม
2. สมาชิกภายในร่วมกิจกรรมการทำระจาดกับวิทยากรผู้ปกครอง
3. บันทึกการร่วมกิจกรรม
4. ตัวแทนกลุ่มส่งผลงานภูมิปัญญาการทำระจาดพร้อมรายงานกลุ่ม

กลุ่ม.....

ประธานกลุ่ม.....

เลขานุการกลุ่ม.....

สมาชิกกลุ่ม 1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1
 ชื่อ การเตรียม (การเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ) เวลา 6 คาบ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
 เข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตนในกิจกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบได้
2. จุดประสงค์
 - 2.1 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามเทศกาลในท้องถิ่นของตนเองได้
 - 2.2 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัวและชุมชนได้
 - 2.3 สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและเข้าร่วมกิจกรรมในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
3. สาระการเรียนรู้
 การเตรียม การเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้
 - 4.1 ครูสนทนากับนักเรียนถึงการเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบว่าทำวันไหนบ้าง นักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมในวันใด (แรม 14 ค่ำ เดือน 10 วันยกหมรับ และวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 วันหลองหมรับ ซึ่งเป็นประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ)
 - 4.2 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบที่ผ่านมาประมาณ 6 – 7 คน
 - 4.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ถึงการเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 - 4.4 ให้นักเรียนวาดภาพประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ ตามความคิดของนักเรียนเอง ตั้งชื่อเรื่อง และระบายสีให้สวยงาม
 - 4.5 ให้นักเรียนส่งผลงานครู
5. แหล่งการเรียนรู้
 - 5.1 ครู
 - 5.2 เพื่อน
 - 5.3 กระดาษ
 - 5.4 สี

5.5 ดินสอ

5.6 ยางลบ

6. กระบวนการวัดผลและประเมินผล

6.1 ครูสังเกตการร่วมกิจกรรม

6.2 ครูตรวจผลงานการวาดภาพระบายสี

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ใบงานที่ 7
การร่วมกิจกรรมกับชุมชน

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

ให้นักเรียนวาดภาพ กิจกรรมการแก้กระเจาดพร้อมระบายสี

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1
ชื่อ สำคัญทางศาสนา เวลา 3 คาบ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
มีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
2. จุดประสงค์
บอกความสำคัญเกี่ยวกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
3. สาระการเรียนรู้
ความสำคัญทางศาสนา
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้
 - 4.1 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญทางศาสนาในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 - 4.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกความสำคัญเกี่ยวกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
 - 4.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญ
5. แหล่งการเรียนรู้
 - 5.1 ครู
 - 5.2 นักเรียน
6. กระบวนการวัดผลและประเมินผล
สังเกตความสนใจความตั้งใจของนักเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1

ชื่อ การปฏิบัติตนในการอยู่และการทำงานร่วมกัน

เวลา 3 คาบ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

- 1.1 บอกหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
- 1.2 เข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตนในกิจกรรมประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ

2. จุดประสงค์

- 2.1 สามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ขณะเข้าร่วมกิจกรรมในประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ
- 2.2 มีความเชื่อเพื่อแผ้วถางซึ่งกันและกันได้
- 2.3 สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. สาระการเรียนรู้

การปฏิบัติตนในการอยู่และการทำงานร่วมกัน

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

- 4.1 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติในการอยู่และการทำงานร่วมกัน
- 4.2 ให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าเราควรใช้คุณธรรม จริยธรรมอะไรบ้างในการทำงานร่วมกัน
- 4.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป การปฏิบัติตนในการอยู่และการทำงานร่วมกัน

5. แหล่งการเรียนรู้

- 5.1 ครู
- 5.2 นักเรียน

6. กระบวนการวัดผลและประเมินผล

สังเกตจากการพูดคุยของนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน

กลุ่มที่	พฤติกรรมที่ประเมิน									ผลการประเมิน	
	ความสนใจใน การหาข้อมูล			การปฏิบัติตน ตามประเพณี			แสดงกิริยาท่าทางชื่นชม ระหว่างร่วมกิจกรรม				
	2	1	0	2	1	0	2	1	0	ผ่าน	ไม่ผ่าน

หมายเหตุ ให้พิจารณาประเมินเป็นระดับคุณภาพ ดังนี้

- 0 หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมเลย
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมบางข้อ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมครบทุกข้อ